

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrta leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnštvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopis! se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Nekaj o šulvereinu in še kaj.

Govor dr. Gregorčca v drž. zboru dne 22. sušca 1889.

(Dalje.)

Predsednikov namestnik pri nemškem šulvereinu je javno nekje — menda na Dunaji — trdil, da vzdržuje šole samo za nemško deco. Žali Bog, to ni res. Sam predsednik gospod dr. Weitlof je lani to obstal priznavši, da se v šulvereinske šole vsprejemajo tudi nemški otroci, za vsem jih je 10—12 %. Toda tudi to ni popolna resnica..

V Pekrah ima nemški šulverein svojo dvorazredno šolo. V njo zahaja sedaj 85 učencev. Med temi je samo jeden otrok nemšk. (Čujte, čujte! na desni! — Živahno posmehovanje na levi. — Poslanec dr. Weitlof: To je izvrstno!) Tukaj bi vendar državnega nadzornika ljudskih šol po milosti nemškega šulvereina prosil, naj si daje svoje znanosti v računstvu nekoliko obnove in našel bode, da to ne pomenja 10—12 %, ampak 98 % in nekaj desetink povrh. (Veselost na levi.) Iz Sevnice mi poročajo, da obiskuje tamošnjo šulvereinsko šolo okoli 30 učencev, samih Slovencev, to znaša naravnost 100 %.

Nemškemu šulvereinu očitamo, da slovenskim občinam posojil ponuja proti temu, da za tem same svojo slovensko materinščino kot poučni šolski jezik izrinejo in nemško tujščino vsprejmejo. (Čujte, čujte na desni.) Agenti nadlegujejo čestokrat občine s takšnjimi ponudbami. To očitamo nemškemu šulvereinu.

Gospod poslanec dr. Weitlof je lani temu ngovarjal; bržčas si je stvar tako mislil, da vodstvo šulvereina pismenih ponudeb ne dela in da vodstvo ne razpošilja v to svrhu agentov. Mogoče! Vendar to se reče toliko, kakor dlako cepiti ter stvari bistveno zelo nič ne izpreminja. Meni so povedali naslednji dogodek: V Pirešici, v večji vasi pri Celji na južnem Štajarskem, bili so nekokrat kmetje številno zbrani

v gostilnici. Sedaj pridejo, ne rečem agenti, da ne iznemirim gospodov na levi strani, (Posmehovanje na levi, poslanec dr. Weitlof: Le po njem!) ampak udje nemškega šulvereina. Ti ponudijo kmetom tisoč goldinarjev. (Posl. dr. Steinwender: za vsacega otroka?) Da bi skušnjavo storili mikavnišo, potisnejo tisoč goldinarjev kmetom prav pod nos na mizo. (Poslanec Vošnjak: Gola resnica! — Poslanec Ghon: Bil je pač ponarejen tisočak! — Živahna veselost na levi.) No, tedaj pa res ni lepo, ako nemški šulverein s ponarejenimi tisočaki krošnjari! (Čujte, čujte! — Živahna veselost in smeh na desnici!) Kmetje ponujenih tisoč goldinarjev niso marali, še dotakniti se jih niso hoteli, in tako so udje nemškega šulvereina morali sramotno pobrati se s svojim denarjem vred. Madjari bi rekli: Proč z nemškim šulvereinom! (Dolgotrajen smeh in veselost.) Ti priprosti slovenski kmetje so veliko častitljivejši mimo onih poluomikanih šulvereinovcev, kojim je narodnost roba, katera se more prodati in kupiti in ž njo krošnjariti, kakor poljski Judje krošnjarijo z zajčjimi kožami ali s starimi hlačami. (Veselost!)

Sploh pa vsa komedija nemškega šulvereina izgublja prvo zanimanje ter leze rakovo pot, vsaj na Kranjskem in Štajarskem. Število učencev v šulvereinskih šolah pojema, šole v Mavrlu na Kranjskem, ono v Libojah in Šusemu so zaprli. (Glasi na levi, kje?) V Šusemu ali Süßenheimu. To bi torej kazalo na začetek konca. Ako še „združeni kristjani“ kedaj kot popolni zmagovalci prikorakajo v krasno novo mestno hišo Dunajsko. — (Posl. dr. Weitlof: to se ne bode zgodilo!) Jaz upam, da se bode zgodilo. (Živahna veselost, na levi.) Kakor zadnje volitve kažejo, je to zelo mogoče. (Posl. dr. Weitlof: So v manjšini! Veselost na levi.) Trdim tedaj, kadar bodo „združeni kristjani“ tam kot zmagovalci svoje sedeže zasedli, pogнали bodo tudi pokroviteljstvo Dunajskega mesta nemškemu šulvereinu pred noge.

Sedanjšega šolskega zakona izprememba bode se prej ali slej gotovo vršila, (Oho, na levi), ter bode tudi nemškemu šulvereinu pripadajala smrtno rano. (Posmehovanje na levi.) Na izpremembo merijo že trije predlogi, četrtega še pričakujemo. (Čujte, čujte, na levi.) Bržčas ne bode nobeden predlog v svojej prvotni obliki vzprejet. Toda prišlo bode do popraviljenja. (Čujte, čujte! na levi.) Pri tem popraviljenju pa bomo narodni zastopniki na (desni) strani visoke zbornice skrbeli, da bode iz dr. Heroldovega predloga vzprejet paragraf 3., ki slove: poučevanje v ljudskeje šoli vrši se le v jednom jeziku, poučni jezik v ljudskeje šoli je materinščina otrok šolo obiskajočih.

Po tem takem bodo zabranili ljudsko šolo uporabiti za ponemčevanje in tedaj izgubi nemški šulverein večji del svojega sedanjšega delotroga. In tedaj utegnemo še doživeti, da poreče gospod dr. Weitlof: „moji gospodje in gospé, komedija je pri kraju, zaprimo hišo!“ (Posmehovanje na levi.)

Naposled imam še pojasniti, kako šolska nadzorstva Štajarska tudi srednje šole zlorabijo v ponemčevanje in tlačenje Slovencev. Zlasti si prizadevajo zabraniti, da ne bi slovensko razumništvo vzgajalo se, množilo in krepiło.

(Konec prih)

Namen in pomen verske šole.

(Konec.)

Mi verujemo, da je Bog ustanovil cerkev in nam je njen poglavar namestnik Zveličarjev na zemlji. Toda mi konservativni Nemci smo duševno najslabša stranka v zbornici, kakor nam je trdil voditelj leve. Stranka gosp. polanca za hebsko trgovsko zbornico, liberalci, prisegajo morda vsled svoje večje duševne moči na malomeščanske birokratske nazore. Vam je cerkev pomožni urad države, ki v prenesenem smislu upravlja vlad državljanov. (Prav dobro! in veselost na desnici.) Vam je cerkev oblast, ki išče človeške strasti v srci in je tam kroti, ker je redar ne opazuje, orožnik ne prime, sodnik ne obsodi; Vam je cerkev oblast, ki je od države prevzela neki del policijske dolžnosti. Imejte svojo duševno večjo moč, mi ostanemo pri svoji moči in misli. A nekaj naš še lahko reče konservativce in liberalce, ako so zmerni, namreč prepričanje o potrebi vere za blagor države in družbe. Ako pa smo v tem jedini, potem dvojno premislite, prvič, da še nikoli ni bila vera tako potrebna ljudstvu, kakor danes (Prav res! na desnici) in drugič, da more ljudstvo dandanes vero dobiti skoro le še v ljudski šoli.

Gospôda moja! Naš čas je kritičen in ima

Janov*) obraz; povzdigniti se more do napredka; pa tudi pasti zelo globoko, kajti tehnični uspehi zahtevajo socialne reforme. Med tem pa je ljudstvo v velikih skušnjavah. Živi v bedi, okoli njega zlate obljube, in vsak dan ga miče, da bi utrlo tenko steno, ki ga loči od razkošnega izobilja. (Prav dobro! na desnici.) Bog me varuj, da bi vero priporočal kot upijanljivo pijačo za ljudstvo; kolikor odločneje ljudstvo zahteva pravi namen, tem ljubše mi je. Toda, gospôda moja, vera naj nam pomaga premagati nevarnosti prehodnega časa, vera naj ljudstvu pokaže njegovo pravico, katere ne tajimo, napolni s samozatajevanjem in čutom dolžnosti, da išče pravico na postavni poti in ne z brezozirno silo.

Kje pa se naj otroci naučé vere? Res je, v navadnih časih bi bila cerkev najprimernejši prostor, toda dve desetletji so nekrščeni vsak dan zaničevali in smešili cerkev in njene služabnike v podlih časnikih (Prav dobro! na desnici) ter odvrčali mladeniče od duhovniškega stanú, ki bi moral biti svet, v resnici pa je bil brez varstva. (Prav res! na desnici.) Danes je toliko pomanjkanje duhovnikov v Avstriji, da duhovščina le z vsemi močmi vzmaguje najpotrebnejše pastirstvo.

Ali naj se otroci krščansko vzgojujejo v domači hiši? Gospôda moja! Kje pa naj starši delavskega in rokodelskega stanú dobé časa, da bi vzgojevali svoje otroke? Danes je delo blago, ki je po nizki ceni na trgu, in še le pred kratkimi leti smo z velikim trdom tukaj dosegli normalni čas za delo 11 do 12 ur, ki je delavcu le za spanje in hitro jed. Torej skoro le v ljudski šoli morejo se otroci večji del dne in leta učiti vere po duhovnikih in zanesljivih učiteljih, ako so versko zanesljivi.

Mislim, da smem končati. Določbe, ki v šolskih postavah slabé verske čute prebivalstva, imajo znake bojne postave. Nikakor ne bi smeli dalje trajati, kakor boj proti cerkvi, ki ga je liberalna stranka iz trte zvila. (Prav res! na desnici.)

Liberalna stranka nima načelnih vzrokov, da bi ovirala reformo v verskem oziru. Liberalne stranke na Ogerskem in v Nemčiji niso nikoli skušale zatreti verske šole. Liberalna stranka na Ogerskem ali v Nemčiji je v političnem oziru mnogo srečnejša, kakor naša.

Pa tudi mnogo praktičnih vzrokov moralo bi prisiliti liberalno stranko, da bi se v tej točki vdala in sodelovala pri reformi, kajti, gospôda moja, ravno vsled veri nasprotnih določb šolske postave iz leta 1868 Vas nadlegujemo tukaj v zbornici (Prav dobro! na desnici), vsled teh določb Vam naše ljudstvo ni naklonjeno (Tako je! na desnici); vsled teh določb

*) Jan je ime paganskega boga, čegar podoba je imela dvoje obrazov. Ured.

ste izgubili onih dvajset ali trideset sedežev, ki Vam danes in morebiti Vam bodo vedno manjkali do večine.

Gospôda moja! To ni modro, orožje tako rabiti, da se meri na nasprotnika in zadene gledalce. Konservativnim nasprotnikom ste hoteli škodovati z določbami postave iz leta 1868; nam ste hoteli v prihodnosti mladi rod, našo podporo, vzeti. Toda, gospôda moja, v tem dvo-boji ste gorko zasolili razsodnikom, ki bodo med nami razsodili, med državo in družbo, ki ne morete pogrešati bogaboječega ljudstva in ki bodete vsled slabega verskega čuta še mnogo trpeli. (Dobro! Dobro! na desnici.)

Karkoli se bode zgodilo z našim predlogom, prepričani bodite, mi ne bomo mirovali, dokler ne prinesemo ljudstvu, ki nas je tu-sem poslalo, kar je njegova pravica, kar imajo vse sosednje države, kar zahtevamo in kar je podpisalo milijon podpisov: Versko šolo! (Živahna pohvala na desnici in galerijah. Govorniku čestitajo mnogi ministri in poslanci.)

Gospodarske stvari.

Solnčnica in nje korist za kmeta.

Kdo ne pozna one rastline, ki stoji na dolgem stebelu ter ima cvet, tako težek, da visi doli proti zemlji? Ker ima nekaj enako podobo s solncem, zato se imenuje solnčnica, vrhu tega pa še bojda rada obrača svoje lice proti solncu. Ni resnica to ali domišljija dela tudi v tem nekaj, človek nima zavoljo tega nobene škode.

Naj pa ima že ime, od česar koli hoče, toliko se nam zdi, da ni brez vse potrebe omeniti o njej — to, da ima veliko koristi za kmeta, ako si ve prav obrniti z njo. Sem ter tje sejejo to rastlino po cele njive in pravi se, da to ni gospodarju na škodo. Čujmo torej, kar pravi o njej mož, ki je z njo delal skušnje.

Posejal sem, pravi, lansko leto na obeh straneh ceste, ki smo si jo bili napravili na novo, seme solnčnice in sem sicer se poslužil v tem mašine, sejalnice. Po 50 cm. so stale brazde vsaka sebi. Da je bilo mogoče rastline potlej ogrebsti, zato sem jih dal veliko izruti iz zemlje in sem jih le toliko pustil, kolikor se mi je zdelo, da bi lahko rodile.

Tiste rastline, ki so mi jih popipali, sem dal razrezati in sem jih položil živini. Jela jih je prav rada. Kar pa je ostalo solnčnic na njivi, te so rastle prav čvrsto in so postale prav košate. Vsled tega sem dobil od njih mnogo perja, dajalo se je svinjam za pičo in tudi cvetja ni bilo premalo na rastlinah. Jaz nisem pustil, da bi vse cvetje, kar se ga je nastavilo, razevelo, kajti tako bi bil imel veliko cvetja pa malo vrednih zrn.

Jaz pa sem jih hotel dobiti in sicer tacih,

da bi mi bila za prihodnje seme. Ko je torej seme dozorelo, bilo je sivo, nekaj pa tudi črno. Rože. v katerih je tičalo seme, smo porezali in tudi brž izmlatili. Kar je prišlo semena, to smo dejali sušit — na zračno, suho mesto. Ali v tem sem obživel, da sem delal le za tiče, kajti te le frčale so iz vseh strani na kraj, kjer je bilo seme solnčnice. Sreča, da sem zapazil še te buzarone precej iz kraja, sicer bi mi bile vse požrle.

Iz tega pa sem se naučil tudi nekaj — tega, da ima vsaka žival to seme rada. Kar vse na-nj pa so kure. Nekaj sem ga dal zatem zmleti, se vé, da na debelo in dobila je te moke krava mlekarica in svinje pitomnice — vse so jo rade žrle. Kar pa me je v tem najbolj veselilo, bilo je to, da je imela krava veliko več mleka, kakor poprej in svinje lezle so v tem skorej vidno na obe strani.

Tudi za zdravilo je voda iz solnčnice t. j. iz semena, ki se skuha z rožo vred. Pitje je žlezasto in vgođiš z njo posebno kravam, ki so dobre mlekarice.

Nadalje ni, da človek pozabi na to, da raste solnčnica hitro. Rastlina raste namreč prav hitro in to kaže na to, naj jo sadimo na krajih, kjer se zbira smrad — pri klavnicah, stranišjih ribnikih itd. Tudi olje ni brez vsega; kar še priporoča posebej to rastlino, je to, da ni izbirena, da ji ugaja skorej vsaka zemlja, ob cestah, sepih, robih... Brez rodovitne zemlje pa tudi solnčnica ne shaja.

Sejmovi. Dne 25. maja v Dobji, v Ivniku, v Ormoži, v Jarenini, v Lučah, pri sv. Filipu, v Rogateci, v Slivnici pri Mariboru, pri sv. Vrbanu v slov. gor. in v Vitanji. Dne 27. maja v Arveži, v Cmureku, v Rogateci in v Studenicah. Dne 28. maja pri M. D. v Brezji. Dne 29. maja v Braslovčah, v Konjicah, pri sv. Lovrenci v slov. gor., na Bregu v Ptuiju.

Dopisi.

Iz Ljutomera. (Občinske volitve) v našem trgu so končane. V prvem volilnem razredu manjkala sta nam dva glasa, v drugem osem, v tretjem pa smo zmagali. Naši kandidati dobili so po 73, nemčurski pa po 46 glasov. Od narodnjakov so izvoljeni: Ivan Kukovec, Ivan Vaupotič, Jožef Gomilšek in Anton Šlamberger; njihovim namestnikom: Jožef Smođiš in Alojz Rajh. O totih volitvah hočemo še obširno govoriti. Za danes povemo le sledeče: Ob 9. uri šli so vsi naši volilci iz gostilne g. Vaupotiča na volišče. Naprej sta šla naš neustrašen vodja gosp. Ivan Kukovec in gosp. Fr. Sršen, za njima pa dolga vrsta gospodov in kmetov. To je bilo krivo, da je pozneje naš c. kr. okrajni glavar vprašal jednega odličnega

slov. trgovca volilca, alion trži tudi s klavno živino? C. kr. okrajnega glavarja vprašamo za zdaj, katerim stvarjem prišteva pa on tiste nemčurske volilce, ki so jih v soboto zvečer po polnoči morali nositi in metati skoz dveri iz krčme g. Vajlantiča, ker siromačeki v svojem prevelikem veselji niso premogli najti velikih vrat. Sicer pa še na svidenje, preblagorodni gospod!

Iz Cirkovec. (Čudna možaka.) [Konec.] V meseci avgustu lanskega leta je tukajšnji krajni šolski svet v svoji seji sklenil, naj se šolsko leto v spomin 40-letnega vladanja našega presv. cesarja s posebno slavnostjo konča, ter naj se šolski mladini v ta namen posebna šolska veselica pripravi. Udje kr. šols. sveta in nekateri drugi gospodje so se te misli krepko poprijeli in slavnost (o njej sicer svet nič ni zvedel) se je izvanredno obnesla, akoravno je bil naš občinski predstojnik s svakom njen največji nasprotnik. Ne, da bi bil prišel na povabilo g. načelnika kr. šolsk. sveta k tej slavnosti, in to bi gotovo bila njegova dolžnost (kot vladnega namestnika v občini), šel je še na Ptuj ter je večer prišel, ko se je mislila vesela družba te veselice že mirno in radostno raziti, na stražo (?) — Kar je to večer govoril, ni za javnost, le samo pomilovanja je vreden naš občinski predstojnik, da je zamogel kaj takšnjega govoriti. V meseci avgustu se je tudi tukaj ustanovila požarna bramba. Kdor razmere tukaj pozna, bode rekel, da je bila to hvalevredna misel in tudi nujna potreba, a našemu gosp. rihtarju je to, kar postava dne 23. junija 1886 govori, se vé, da neznano in on pravi: to je pesji. . . Od začetka pa do danes sta obč. predstojnik Draschkowitsch in njegov svak Schumer temu zakleta nasprotnika in še druge nevedneže ščujeta zoper to društvo. Dne 2. dec. bil je pomenljivi dan za vsakega Avstrijanca in vsakdo ima željo za pomenljive čase si nek spominek omisliti, tudi okrajni šolski svet je želel naši mladini v spomin tega slavnega dneva nek mali spominek pripraviti in sicer bil bi rad „cesarsko lipo“ vsadil. Zato se je iskala primerna lipa in našli smo jo: imel jo je nek kmet v Zdrganji vasi občine Cirkovške ter jo je obljubil zastonj dati, ako bi se v spomin na slavni ta dan vsadila; a že zopet je bil naš občinski predstojnik Draschkowitsch, kateri je onemu kmetu rekel: „Ne daj lipe, jaz ti 10 gld. za njo dam!“ in zadnji čas ne bili bi lipe dobili, da ne bi g. Lah bil za-se določene lipe prepustil krajnemu šolskemu svetu, katero so tudi na lepem mestu pred šolo zasadili, da bi spominjala naše potomce v poznih letih, da smo čestili in slavili našega presv. cesarja, in upamo, da bode tudi Cirkovčanom lepše solnce boljše prihodnosti se prikazalo ter razsvetilo, kar je še sedaj temnega. Upajmo,

da ne bode tisti čas več kak Draschkowitsch in kak Schumer v občinskem odboru, če tudi bi jo znala po nemški zasukati. Ako še pa želita kaj več izvedeti, pa še pride prihodnjič, saj je še dosti smetja za metlo, sedaj so bile samo grablje.

Od sv. Marjete poleg Rimskih toplic. (Lepo darilo.) Gotovo je že mnogim bralcem „Gospodarja“ znano, da imamo tukaj na prijaznem okolnatem griču cerkvico Lurške Matere Božje, ki je brž prva v Avstriji bila sezidana v čast Marije Lurške. Samo s prostovoljnimi darovi domačih župljanov in tujih, zlasti tudi topliške gospode, je bila postavljena in meseca oktobra 1886 po Njih ekscelenciji, milostivem knezoškofu posvečena. Te dni nam pa je posebno veselje došlo, da smo prejeli iz Rima od sv. Očeta srebrn kelih, krasen mašni plašč in drugo cerkveno opravo v dar, kar nam ostane v nepozabljivi ponos in spomin na ljubezen sv. Očeta.

Iz Spitaliča. (Opravičenje.) V dopisu št. 13 se čita, da je tukaj na Tolstem vrhu novi izvoljeni župan Štef. Planinc kot nespособni v svojem poslu, zato, ker na kraji občine, visoko na hribu Tolstega vrha. Resnica, ali to ne dene nič. Občinski udje so odbornike izvolili in odborniki župana, in to, ker je verni katoličan, slov. narodnjak, pravicoljuben mož. Sponaša se tudi v dopisu, da je v tem odboru prevžitkar Jurij Zorko; to je sicer resnica, ali on je vendar ob času volitve dne 12. dec. 1888 še po zemljiških knjigah lastnik posestva bil, ter je volilno pravico tačas imel, in tudi s tem, akoravno se je bilo od neke strani zoper to protestiralo. je c. kr. okrajno glavarstvo v Celji volitvo potrdilo. Na dalje se čita, da je Zorko obč. račune v neredu pustil, to opravičuje obč. odbor, ker je to njegovo področje. Ko bi Zorko bil res taki zapravljevec obč. premoženja, bi ne bil od leta 1871 do sedaj občinski odbornik, in med tem 11 let župan. Vsaka kvar spozna se v sedajnem času hitro. Da je obč. odbor zemljo okoli šole učitelju pripoznal, za to si jemlje pravico s tem, ker je zemljišče na ime župljanov v zemljiških knjigah in da je obč. odbor z večino župljanov sestavljen, si torej upa kaj sklepati, kar je po postavi njegovo področje. To so zmešnjave v Spitaliču, pa vseh zmešnjav še tukaj ni prostora navesti, tudi ni naša želja njih v svet zaganjati. Želja naša je le, ljubi mir in sv. čednosti ohraniti.

Iz Činžata na Pohorji. (Slov. uradovanje.) Vrli naš občinski odbor zbral se je dne 12. majnika polnoštevilno ter je enoglasno sklenil, da bode odsihmal v slovenskem jeziku uradoval. Ta sklep dela čast tako zavednim in krepkim občinskim odbornikom, kakor tudi celi občini. S tem sklepom se je naša občina tudi pridružila svojima sestrama v Smolniku in Ku-

menu. Zadravčan pa ima sedaj zopet kaj lepo priliko premišljevati o minljivosti vse posvetne slave. Svoje dni so se ga držale vse časti, kolikor mu jih je bilo sploh mogoče vloviti. Sam je nekdaj po svetu raztrobil, da je nosil prvi zvonec v naši občini. Sedaj pa je vsemu temu konec, kajti dotičnik ne sedi v nobenem odboru več. Pa tudi o njegovih velikih zaslugah, katere si je, kakor se sam hvali, za našo občino pridobil, dandanes razun njega ne vé nihče ničesar. Glavna zasluga bila je menda ta, da je z največjo skrbjo gojil in podpiral nemškutarstvo. Sedaj pa se je tudi to njegovo preljubljenno detece vleglo k večnemu počitku. Zadravčanu na tolažbo so ga zagrebli tam doli ob tihi njegovi Zadravski zemlji, da ga bode manj kdo motil, kedar bode pretakal britke solze po svojih nemškutarskih zaslugah. Quod bene notandum!

Od sv. Križa na Mur. polji. (Bralno društvo.) „Zora puca, bit će dana“. Zdi se mi da pesnik misli na sv. Križ. Že v zimi smo sestavili pravila, katera bi naj bila podlaga „bralnemu društvu“ pri sv. Križu na Murskem polji. Pravila bila so posneta po pravih drugih enakih društev, vendar pa nam jih je c. kr. namestnija poslala nepotrjena nazaj. Vzrok — slovensko-krščanska probuda naših kmetov jim smrdi, toraj zatreti ali vsaj óvirati, kjer je mogoče. Pritožili bi se vsled tega; pa ta pot še ima več ovinkov. Raji smo toraj pravila nekoliko predružačili, in zdaj imamo potrjena. Nameravamo toraj v nedeljo, dne 26. maja popoldne ob treh na podlagi teh pravil „bralno društvo“ pri sv. Križu na Murskem polji ustanoviti. Prav vljudno vabimo toraj vse narodne, pravega krščanskega napredka željne kmete na Murskem polji, naj bi se v obilnem številu četnega zborovanja vdeležili ter temu vseskozi koristnemu društvu tudi v obilnem številu pristopili. Pa tudi vse sosedne narodnjake prosimo, da bi nas ta den z mnogoštevilnim prihodom počastili.

Iz Poličan. (Nemila smrt) je zopet grabila svojo žrtev ter je vzela 8 t. m. po dolgi, mučni bolezni Poličančanom predobrega duhovnega očeta, duhovnim tovarišem gostoljubnega prijatelja, meni pa ljubeznjivega predstojnika. To je pokazal tudi njegov sijajni pogreb dne 10. t. m., ko mu je 31 duhovnih tovarišev iz 7 dekanij zadnjo čast skazalo, med njimi mi je posebno hvaležno omeniti visokočastitega, milostljivega gospoda kanonika Martina Ivanca iz Smarij, ki so blagovolili sprevod voditi, velečastitega gospoda Adolfa Hytrek, spirituvala samostanskega v Studenicah, ki so sv. mešo služili in prečastitega gospoda dekana Antona Hajšek, ki so kratke, mile in jedernate besede izpregovorili blagemu, rajnemu Benediktu v slovo, sicer proti njegovi volji, kajti iz poniž-

nosti je v oporoki odločil, da se naj ne pridguje pri njegovem pogrebu. Enako željo je tudi meni ustmeno večkrat razodeval, češ, da pokojnika naj dela hvalijo, ako pa tistih ni, tedaj pa tudi ustna hvala naj molči! Tudi so domači gg. učitelji s šolarji in pa trije vunanji s petjem pokojnega gospoda župnika k večnemu pokoju spremljali. Vernega ljudstva, ki je rajnega duhovnega očeta ljubilo in spoštovalo, se je pa kar trla pri pogrebu nebrojna množica iz domače in sosednjih župnij. — „Blagor njim, ki v Gospodu umrjejo“ pravi sv. Duh, in upam, da velja tudi pokojniku našemu, ki je večkrat v svoji bolezni pobožno prejel sv. zakramente.

Provisor.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Okoli Prage je bilo zadnje dni silnih ploh, povodenj je podrta v bližnjih vaseh 19 hiš in okoli 32 ljudi so valovi pokopali. Svitli cesar je dal 2000 gld. poškodovanim vasem — Obe hiši drž. zbora ste sklenili svoje posvetovanje in sešli boste še le v jeseni na novo. — Nadvojvoda Rainer je bil te dni v Gradci ter si je ogledal tamošnje vojaške čete. — Mesto Bruck dobi vojakov v svoje kasarne in je sploh sedaj veliko vojakov na Gorenjem Štajarji. — Učitelji na Graških ljudskih šolah so obhajali 20letnico šolske postave — tako, kakor je pri teh možih sploh v navadi — kričeč zoper „mračnjake“. — Mestni zastop je zopet v Celovci ves v rokah liberalcev. — Slov. možje v Celovci in okolici so osnovali novo posojilnico. Bog jo krepí! — Podružnica sv. Cirila in Metoda v Kotmari vasi ima v nedeljo, dne 2. junija občni zbor. — Za spomenik Fr. Levstika je odbor v Vel. Laščah nabral že 1100 gld. — Blizu mesta Kočevja se klatita dva medveda, iz mesta pa hodita dva šulvereinovca v bližnje vasi loviti udov za šulverein. Ali vam je to slučaj! — Ljubljana utegne sedaj že vendar le dobiti svojo mestno hranilnico, službe nekaterih uradnikov mestni odbor je že raspisal. — V Podmelci na Primorji so si slov. možje osnovali novo polit. društvo: „Zavednost“. Dobro, naj jim le širi zavednost! — Za volitve v dež. zbor v Gorici dela se že sedaj pot in kakor se čuje, pridejo doslenji gg. poslanci skorej brez izjeme na novo v zbor. — Mestna zastavljavnica v Trstu ima za lansko leto 21.466 gld. dobička in sicer je ta denar iz žepa ljudi, ki so bili v tiski. Nam se zdi tak dobiček krivica! — Iz Trsta je odplula mornarska četa proti Pulju, gledalcev je imela v tem veliko. — Nagli sodbi, ki velja za Bosno in Ercegovino, kriva je bojda Srbija ter prihaja od ondot klatežev čez naše meje. — V mestnem zastopu v Zagrebu še je tudi sedaj večina hrv. narodnih

moč. — Ogerska vlada izdeluje načrt nove verske postave, nam se ne zdi, da ima sedanja vlada za tako postavo srečno roko. — Nekdanji minister grof Alb. Potocki je umrl v Parizu. Mož je bil odličen Poljak pa tudi zvest kat. cerkvi. — Drž. zbor za ogerske dežele še ni izvršil svojega dela ter se močje še zdaj pričkajo, menda le bolj iz navade.

Vunanje države. Sv. Oče León XIII. izdajo kmalu novo okrožnico gledé „katol. shodov“; liberalci pa bi jih najraje vtajili. — V tem, ko se ital. kralj Umberto zabava v Berolinu, godé so v Lombardiji veliki nemiri, posebno pri Milanu so koloni, t. j. kmetje, ki imajo zemljo od graščin v najem, hudi, reve nimajo s čem vplačati najemnino. — O spanjski kraljici gre glas, da je zbolela, vendar pa se pristavlja, da ni nje bolezen nevarna. — Razstave v Parizu so, vsaj, kakor je podoba, Francozje sami najbolj veseli; tudi ji tujih gledalcev ne manjka. — Štrajki v nemških premogovih jamah pri Bochumu itd. bodo brž kmalu pri kraji in kakor je podoba, bode zmaga na strani delalcev, vsaj kar se tiče ur za delo. — V Berolinu je sedaj veselo in je ital. kralji Umberto lahko zadovoljen s tem, kako so ga vsprejeli. — V Monakovem je umrla kraljica-udova Marija Avgusta. Bila je do leta 1874 protestantka, tisto leto pa je prestopila h katoliški veri. — Kakor se sodi, snideta se ruski car in nemški cesar v Kielu še to poletje, v Berolin pa ne pojde car. — Bolgarski knez, princ Koburški, išče si neveste in sicer na Francoskem, v kraljevi rodbini orleancev. — Med rumunskim kraljem in njegovo vlado zopet ni več vse v redu, kajti vlada ne dovoli kralju pol milj. za prestolonaslednika, princa Ferdinanda. — Po Srbiji so se burje vogle in Ristič, ki je sedaj vladar, upa, da pojde z mladim kraljem lahko v Pariz k razstavi. — Znano je, da so Madjari v roku s Turki in zato so prijatelji Turčiji in nek madjarski prerok, Vambéry, razkazuje sedaj v Londonu Angležem, kako da je turske države v Evropi še potreba. To pa to! — Iz Aten se javlja, da se popelje vsa kraljeva rodbina v ponedeljek, dne 27. maja, v Petrograd ter ostane ondi dalje časa. — Gledé samojskih otokov v Tihem morji še konferenca v Berolinu ni izrekla svoje sodbe, toliko pa je že gotovo, da ne pridejo Nemcem v roke. — V Ameriki se razcvita kat. cerkev prav lepo in jih je v „zjedinjenih državah“ sedaj že 12 milj. Kar je pa še vredno več, je to, da so iz večine odlični in odločni. V Novem Yorku je stopilo deklet v samostan usmiljenih sester in nje premoženje znaša bojda 4 milj. dolarjev. Liberalcem se zdi, da je to nemogoče.

Za poduk in kratek čas.

Škofija in nadduhovnja Ptujška.

(Dalje.)

Po njegovi smrti je sv. Virgilij vsled prošnje Hotimoroye poslal v Karantanijo duhovnika Latina in več drugih duhovskih pomočnikov. Pa teh delovanje so paganski Slovenci že zelo uvirali. Nekateri podpihovalci so namreč ljudstvo proti misijonarjem našuntali, češ, da jih hočejo duhovniki spraviti popolnoma pod nemško oblast. Že pod Hotimirom so se paganski Slovenci dvakrat proti krščanstvu uprli, a s pomočjo bavarskih zaveznikov je slovenski knez upor takoj v začetku zadušil in trdovratni malikovalci morali so molče gledati, kako se je prava vera razširjevala. Ko pa je Hotimir l. 769. umrl in je njegov naslednik Valhun začel častilce starih bogov z orožjem h krščanski veri siliti, spuntali so se neverni plemenitaši zlasti v okraju denešnjega Maribora, Celja in Slov. Gradca v tretje s tako silo, da je Valhun moral iz dežele bežati. Zmagovalni malikovalci so kar divjali, duhovnike izpodili, cerkve podrli in veliko kristjanov, ki se niso hoteli v malikovanje povrniti, grozovito pomorili. Čez tri leta so pa kristjani s pomočjo bavarskega vojvode Tasila II. vendar le zmagali in Valhun se je vrnil zopet v Karantanijo. Podrte krščanske cerkve so se zopet popravile in tudi nove so se zidale, malikovalstvo pa je polagoma zginilo iz naših krajev.

Na svoje stare dni obiskal je Karantanijo tudi sv. Virgilij, da bi se o stanu cerkva z lastnimi očmi prepričal in videl, kako je s sv. vero. Na tem svojem potovanju prišel je tudi v Ptuj, kjer so ga z nepopisljivo častjo sprejeli ter ga kot „zemeljskega boga“ častili. Ko je ondi ustanovil župnijo in posvetil nekatere duhovnike, podal se je proti vzhodu, baje do iztoka Drave v Donavo. Povsod je učil ljudstvo, posvečeval duhovnike in cerkve in delil zakrament sv. birme. In vedno bolj se je razcvetalo krščanstvo, ki bi si bilo brezdvomno že takrat srca vseh Slovencev pridobilo, ko bi Nemci s Slovenci ne bili sem ter tje zelo trdosrčno ravnali. Tudi Obri še niso mirovali, ampak so Slovence, v Panoniji živeče večkrat napadali ter jim mnogo škodo učinili.

Sv. Virgiliju, ki je 27. novembra l. 784. v Gospodu zaspal, sledil je kot škof v Solnogradu Arnon. Od njega se pripoveduje, da je takoj po nastopu škofijske službe prišel v Ptuj, kjer je dal iz podrčin stare cerkve, katero so bili Obri porušili, sezidati novo cerkev. Pa tudi ta je bila v bojih med Obri in Franki razdjana in tako je Ptuj ostal zopet precej časa brez dostojne hiše božje.

Ko so pa l. 796. bili Obri od Pipina sina

Karola Velikega popolnoma premagani, lotil se je vsled ukaza cesarjevega Arnon z novimi močmi misijonskega dela po Panoniji in slovenskih pokrajinah. Blagoslavljal je cerkve, posvečeval mešnike in oznanjeval besedo božjo, za kar mu je Karol Veliki daroval tretjino ovih zemljišč, katere je za sv. vero pridobil. Pa desetino pobirati mu je Alkuin, slavni učitelj Karolovih otrok, odsvetoval, ker bi to vtegnilo ljudstvo razkačiti in krščanstvu odtujiti. (Dalje prih.)

Smešnica 21. Svoje dni so bili prignali bučelskega tata pred sodnika, trdega Nemca ter so mu tatú tako-le naznanili: „Der hat am Grossfrauentag einen Bienenstock gestohlen“. Sodnik brž poišče v slovarji besede. „Ti si“, reče na to tatu, „ti si tedaj velike babe den bučelo palico ukradel!“ J. B.

Razne stvari.

(Šolstvo) Nj. veličanstvo svitli cesar je daroval za šolo pri sv. Pavlu pri Bolski 200 fl. iz lastnega premoženja.

(Sv. birma.) Nj. ekscelencija mil. knezokof delé zakrament sv. birme v tem tednu v Završki dekaniji, prihodnji teden pa v dekaniji Velike nedelje.

(„Slov. društvo.“ Zborovanje „Slov. društva“ v Žalci, dne 29. maja je bilo izredno sijajno. Poročili drž. poslanca M. Vošnjaka in lež. poslanca dr. Serneca ste se vzprejeli s splošnim odobravanjem. Resolucije o verski-narodni šoli, slov. podružnicah c. kr. kmetijske družbe v Gradci, slov. paralelkah na c. kr. gimnaziji v Celji so vzbudile veliko navdušenje. Več v prih. listu.

(Obč. zbor.) „Slov. Matica“ v Ljubljani na dne 5. junija občni zbor in je volitev ne-aterih udov v odbor na dnevnem redu.

(Slovstvo.) V tiskarni družbe sv. Mo-voja v Celovci je prišel na svitlo ličen zvezek domačih in tujih živali v podobah“ Fr. Er-avca, v tiskarni J. Blasnikovih dedičev v Ljub-ani pa: „George Stephenson, oče železnic“. rvmu je cena 80, zadnjemu pa 40 kr.

(Obč. zdravnik.) Dobijo v Mozirje, k r. Lovrencu na k. ž., v Št. Jurij v slov. gor., livnico, Sevnico, Gorjujo Kungoto, Jarenino, ibnico, Vojnik, Središče in na Planino. Pod-re dobodo od občine po 500 do 900 fl. Službo ldaje dež. odbor v Gradci.

(Za slovensko šolo) sklenile so v zad-tem času se potegniti občine Kalobje v Celj-tem, Slivnica v Šmarskem in Sromlje v Bre-škem okraju. Slava!

(Odvetnik.) Naznanja se nam, da odpre dr. Val. Temnikar odvetniško pisarno v Slov. radci.

(Občina.) V obč. zastopu Celjske okolice godé se prav čudne reči in za to ni bilo mogoče slov. možem vdeleževati se posvetovanja v njem.

(Nadučitelj) na Gorenji Polskavi je po-stal g. Jožef Sabati in gosp. Martin Zupančič, podučitelj v Gomilski.

(Preiskava) V unem tednu je bila dolga in mučna preiskava slov. dijakov na c. kr. gim-naziji in na c. kr. učiteljski v Mariboru. Ko-likor izvemo o njej, ni spravila na svitlo druga, kakor nevoljo, tlečo v srcih dijakov. Našim gg. poslancem bodi pa skrb, da se ne pozabi ta preiskava.

(Hranilnica.) Kakor razkazuje „Marb. Ztg“, hodilo je pri neredu v mestni hranilnici za 2178 gld. in 37 kr. Toliko denarja je bivši tajnik bil sam vzprejel, ne da bi bil imel za to pravico ter ga ni bil nikjer vračunal. Denar je pa brž povrnil v tem, ko se je preiskava vršila. Hranilnica bi po tem ne trpela nobene škode, vendar pa ga je odbor hranilnice dal iz službe. Prav, kajti najmanjši nered je pri denarnih napravah jim že lahko na škodo!

(G. dr. Bergmann), zdravnik, naselil se je v Slov. Bistrici.

(Podružnica Lurške matere božje) pri sv. Marjeti poleg Rimskih toplic je sprejela od Vatikanske razstave naslednje darove: 1 srebrni, bogato pozlačeni kelih, 1 kazulo z zla-tom veziljeno, 2 albe, 2 pasnika, 12 purifikato-rij, 12 lavabo-prtičev, 4 korporalije, 5 altarnih pogrinjal, 6 ročnikov in 2 pali.

(Za dijaško kuhinjo Mariborsko) darovali so pri sv. Jakobu v Slov. goricah gg.: A. Fišer, župnik 2 fl., Rajzman M. 1 fl., Očkrl Fr. 1 fl. 40 kr., Očkrl M. 1 fl., Krel P. 1 fl., M. M. 50 kr., neimenovan 4 fl., nabiratelj č. g. J. Šinko 4 fl. 10 kr., vlč. g. Rup. Šuta, dekan v Zavrču 5 fl. Bog plati!

(Nesreča.) Pri „Igli“, skali, ki štrli na na poti iz Luč proti Solčavi, padel je dne 20. maja Fr. Lepičnik, po dom. Breznik, doli proti Savinji. Mož si je razbil glavo in je, se vé, da pri priči umrl. Bolje ograje bi pri „Igli“ že bilo treba!

(Razbojnik.) V Celji je dregnil učenček Fr. Zagožen, dne 16. t. m. svojega tovariša, M. Rojca, dve krat v rebra z nožem in je zadnji vsled tega še tisto večer umrl. To vam je mlado ljudstvo!

(Kasarna.) V Celji sta se v ponedeljek, dne 13. maja ustrelila dva vojaka, podčastnik Stadler in vojak Polič. Uzrok je bilo bojda nju slabo zadržanje.

(Mačja pečenka.) V nemškem listu „Welt-Blatt“ piše nekdo iz Fulde ter odviše hvali mačjo pečenko in priporoča nemškim bral-cem, naj zavživajo mačje meso. No, ako bodo olikani Nemci mačke klali, kdo jim pa bode miši in podgane lovil?

(Obravnavava.) V soboto, dne 25. maja, bode obravnavava zoper g. J. Kristofa, učitelja v Orešji, pri c. kr. okr. sodnji v Celji. Kakor se sliši, bode obravnavava pri zaprtih vratih.

Loterijne številke:

V Trstu 18. maja 1889:	28, 6, 24, 51, 3
V Lincu " " "	38, 48, 2, 16, 35

V najem

se da hiša, pripravna za trgovino in oštarijo v Imenem (Stadeldorf bei Wind. Landsberg) s hišnim vrtom in nekoliko zemljišča, ako ga potrebuje. Vse drugo se zvé pri podpisanim.

Janez Vehovar,
posestnik.

1-3

Mlad priden človek,

ki je ob enem tudi krojač išče mežnarsko službo. Naslov pové upravnništvo „Slov. Gosp.“ 3-3

Nagrobne kamne in križe

iz Pohorskega marmorja
izdeluje po najnižji ceni

Janez Horvat 3-3
v Račah (Kranichsfeld.)

Zaloga v Mariboru pri Alois Quandestu, Gosposke ulice.

Pravo francozsko žganje (cognac).

Kaj je pravo francozsko žganje?

ZAKONOM ZAŠLIČENA MARKA.

Iz francozkega in južno-štajarskega jakaga močnega brdskega vina lzerpljeni alkohol, pod imenom „cognac“ zdravniški pripoznano dletilno, duh in telo oživajoče slastno in zdravilno sredstvo. Kaj se dobi navadno mesto takega zdravila? Navadno žesto s soljo pomešano, ktere upliv na telo je, če ne škodljiv, jednak nič. Če vsa vporabljenaa sredstva proti ischias, reumatizmu, živčanim boleznim, izpadu las, protinu, trganju v udih, ohromenju, ranam vsake vrste, boleznim v glavi in zobeh i. t. d. nič ne pomagajo, naj še pokusi vsaki bolestnik iz južnoštajarskega znamenitega Konjliškega, lastno pripravljeneega vina destilovano, na vse ove boleznii čudno delujoče, pravo francozsko žganje vporabiti. Mala stekl. 60 kr., v. 1 gl. 20 z.

Stari cognac, posebnv okrevajočim in na želodec bolanim preporočljiv, 1 steklenica gl. 1.50, naročbe 4 v. steklenice pošiljajo se franko brez dalnjih stroškov.

BENEDIKT HERTL

veliki posestnik na grajsčini Gollè pri Konjleah, Južno-Štajerska.

Zaloga v Mariboru pri Alois Quandestu, Gosposke ulice.

Razglas.

Na deželni sadje- in vinorejski šoli pri Mariboru vrši se od 3—5. junija t. l. podu za viničarje in obiskovalce o ravnanji s trsom v poletji in o požlahtnjenji trsa z ozirom n zelenje, kakor tudi o sredstvih proti peron sperii. Več pové ravnateljstvo.

Gradec v majniku 1889.

Od štajarskega deželnega odbora.

Lepi spomin za sv. birmo!

Se dobi v tiskarni sv. Cirila v Mariboru

„Duhovni vrtec“

ali

„Molitvenik“

za katoliško mladež s podnkum za sv. birmo.

Vezen v črnem usnju z zlatim obrezkom brez kopče gld. —.85

Vezen v črnem usnju z zlatim obrezkom s kopčo —.95

Vezen v chagrin s tesnim okvirom in s križem 1.70

Vezen v chagrin z okvirom iz nikeljna 1.80

Posamezni iztisi po pošti 10 kr. več.

„Poduk za sv. birmo“

Cena 10 kr.

Maribor
gosposke ulice 3.

Prodajalnica papirja in vsakorvrstne sprave za pisanje in solo, šolskih in molitvenih knjig

Naročajo se tudi latiko vsi možni listi avstrijski in vnanji, ilustrirani časopisi.

Andrej Platzer,
poprej EDUARD FERLING.

Zaloga za tovarne, vsake vrste knjig za trgovce, knjige za kopije, papirnaté žaklje in zavitke, papir iz slame, za lučenje in zavitke. **NOVOSTI** posebno pisma za gratulacije, karton, svinat in katunov papir v kramih naravn po izvanredno nizki ceni. **Knjigovezarna.** Gosposke ulice 3. Maribor.

Oznanilo.

O priliki razširjanja šolskega poslopja pri sv. Duhu vrh Lučan je zidarsko in tesarsko delo za oddati. Na to se zidarski mojstri s tem pristavkom opozorijo, da dobi omenjeno delo tisti, kateri ga najcenejše prevzeti hoče. Pismeni predlogi naj se vložijo do 10. junija t. l. pri podpisanem kraj. šolskem svetu, kjer si tudi preračun in načrt vsak lahko pogleda.

Krajni šolski svet sv. Duh,
dne 18. maja 1889.

1-2

Predsednik: Sršen.

Mlin in žaga

v Kozjanskem trgu na Spod. Štajarskem.

To posestvo bode eksekutivno prodano in obsega: dve poslopji s stanovališčem, žago, mlin na tri kolesa, hlev, vrt, njive, travnike, hosto itd. — Cena 5032 gld. 43 kr.

I. rok za dražbo 5. junija t. l.

II. rok za dražbo 10. julija t. l.

od 11. do 12. ure predpoldnem pri c. kr. okr. sodniji v Kozjem.

Vsega zdravilstva

dr. T. Bergmann

vrači v Slov. Bistrici.

2-2

Oznanilo.

Naznanja se s tem, da se vrši živinski sejem v Cirkovicah na Dravskem polju Ptuj-skega okraja dne 31. majnika vsakega leta.

Ker bo mnogo živine na tem sejmu, se p. n. kupci uljudno vabijo, da naj pridejo v obilnem številu.

Županijski urad v Cirkovicah,
dne 20. maja 1889.

Župan.

Bolezni želodca

Varstvena znamka.

in spodnjih telesnih delov, jeter in vranice, zlata žila, zaprtje, vodenica in kronična driska zdravi se najvsepešneje s **Piccoli-jevo „Esenco za želodec“**, koja je tudi izvrstno sredstvo proti glitstam. Pošilja jo izdelovatelj lekarnar Piccoli v Ljubljani (na Dunajski cesti) proti poštnemu povzetju.

Na Štajarskem, Gradec: Eichler, St. Leonhardstrasse; Nedved, Murplatz; — Aussee: Lang; — Bruck ob Muri: Langer; — Celje: Kupferschmied; — Gleichenberg: Fürst; — Köflach: Bilek; — Lipnica: Russheim; — Ljubno: Fili-
peck; — Ljutomer: Schwarz; — Maribor: Bancalari; — Ptuj: Behrbalk; — Brežice: Schnideršič; — Voitsberg: Guggenberger.

5-12

Proti toči

zavaruje po najcenejših, določenih premijah, pri katerih se **polovica odstotkov**, oziroma **tretjina odstotkov naprej vpusti**, ter se le v slučaju škode doplačujejo,

glavni zastop v Gradci, Thonethof, Pfarrgasse štv. 2,

ogersko-francoskega zavarovalnega društva

(Franco-Hongroise.)

Škoda se ročno ceni in se točno plača.

Premije tudi lahko vsaki po žetvi plačuje.

Prošnje takih, kateri hočejo prevzeti zastopništvo, naj se vložijo pri **glavnem zastopu v Gradci.**

2-2

Hitra in gotova pomoč pri boleznih želodčnih in njih nasledkih!!

Najboljši in najdelavniši pripomoček za vzdržanje zdravja, čiščenje in pospeševanje sokov, kakor tudi krvi in za pospeševanje dobrega prebavljanja je povsod in dobro znan in priljubljen

„dr. Rosa-jev zdravilni balzam“.

Izdelan je iz najboljših in zdravilnih zelišč jako skrbno, upliva dobro pri vseh težavah v prebavljanju, izlasi pri slabem teku, želodčnem krči, kislem vzbujanju, krvnem natoku, hemeroidih itd. Vsled te svoje preizvrstne delavnosti je postal le-ta balzam gotovo in vtrjeno ljudsko domače zdravilo.

Velika steklenica stane 1 gld., mala 60 kr.
lezero priznanih pisem leže na razpolago.

Svarjenje!

Da se izogneš prevari, opozarjam te, da je vsaka steklenica dr. Rosa-jevega balzama po meni pritrjena in moder karton zavita ima na strani napis: „Dr. Rosa-jev zdravilni balzam iz lekarne „pri črnem orlu“ B. Fragnerja Praga 205—3“ v nemščini, češčini, madjarsčini in francoščini, na pročelji pa natisnjeno mojo zakonito zavarovano varstveno znamko.

Pravi dr. Rosa-jev zdravilni balzam
dobi se samo v glavnej zalogi
B. FRAGNER-ja,
lekarna „pri črnem orlu“,
Praga, št. 205—3.

V Ljubljani: G. Piccoli, lekar; Vilj. Mayr, lekar; Eras. Birschitz, lekar; Jos. Svoboda, lekar; U. pl. Trnkoczy, lekar. V Postojini: Fr. Baccareich, lekar. V Kranji: K. Savnik, lekar. V Novem Mestu: Dom. Rizzoli, lekar; Ferd. Haika, lekar. V Kamniku: Jos. Močnik, lekar. V Gorici: G. Cristofolotti, lekar; A. de Gironcoli, lekar; R. Kürner, lekar; G. B. Pontoni, lekar.

Vse lekarne v Avstro-Ogerskej imajo zalogo tega zdravilnega balzama.

Tam se tudi dobi z na tisoče zahvalnih pisem priznано:

Praško domače mazilo zoper bule, rane in vnetje vsake vrste.

Rabi se, če se ženam prsa unamejo ali strdijo, pri oteklinah vsake vrste, pri črvu in prstu in pri zanohtnici, če si roko ali nogo zvije, pri morskej mrtvi kosti, zoper revmatične otekline, kronično unetje v kolenih, rokah in ledjih, zoper potne noge, pri razpokanih rokah, zoper odprte rane na nogah in na vsakem delu telesa sploh, vratnej oteklini.

Vse bule, otekline in utrdine ozdravi v kratkem, če se gnoji, izvleče ven ves gnoj ter v kratkem ozdravi.

V škatljicah po 25 in 35 kr.
SVARILO!

Ker se Praško univerzalno mazilo od več strani ponareja, opozarjam, da ga po pravem receptu le jaz izdelujem. Pristno je samo, če imajo rumene škatljice, v katerih je mazilo, nauk, kako je rabiti, na rudečem papirju tiskan v devetih jezikih in so zavite v svetlomoder karton, ki ima natisnjeno varstveno znamko.

Balzam za uho. Skušeno in po mnogih poskusih kot najzanesljivejše sredstvo znano, odstrani naglušnost, in po njem se dobi popolno že zgubljen sluh. 1 steklenica 1 gld. av. velj.

12—26

Naj se naročijo po pošti z dopisnico ali s pismom telo in kerv čistilne posladkorjene glasovite

Marijaceljske kroglice.

Varstvena marka.

in na koži, omotici, zgagi, tvorih, glavobolu, glistah, debelosti. Naredijo dobro krv in tek.

Cena: 1 škatlja s 40 kroglicami stane 40 kr. En svitek s 3 škatljicami, 120 komadičev, le 1 gld. (5 svitkov le 4 gld.) s podukom kako se rabijo.

Svarilo: Te izvrstne Marijaceljske kroglice se le z varstveno znamko prav in po pošti dobijo, le pod naslovom:

**Löwen-Apotheke in Wien,
VIII. Josefstädterstrasse 30.**

Tudi se dobiva v tej lekarni in po pošti pri protitu in revmatizmu gotovo delujoči protinski duh, steklenica à 80 kr., kakor tudi za kašelj, pljučne in prsne bolezni glasovit terpetečki sok z apno-železom, steklenica à 1 gld. 10 kr.

Ta imenitna zdravila razpošiljajo se vsaki dan po vsej Avstriji. 30—50

Prosi se za natančen naslov: ime, kraj, zadnjo pošto in deželo.

Marijaceljske kapljice za želodec, izvrstne pri vseh boleznih v želodcu.

Neprekosljivo sredstvo zoper pomanjkanje slasti pri jedi, slab želodec, urak, smrad iz ust, vetrovc, riganje, kolike, želodčni katar, zgago, pesek v mehurju, preveliko slinjenje, zlatenico, bljuvanje, glavobol, če pride iz želodca, želodčni krč, zabasanje, prenapolnjenje želodca z jedmi ali pijačo, gliste, zlezenico, jeternico in hemeroide. Cena steklenice s podukom 35 kr., dvojna stekl.

Prave se dobé v vseh lekarnah.

Svarjenje! Prave Marijaceljske žel. kapljice se večkrat kvarjajo in ponarejajo. Znamenje, da so prave, mora vsaka steklenica v rudečem, z gornjo varstveno marko prevedenem zavitku biti in v poduku, ki je pridjan vsaki steklenici, mora še opomniti biti, da je v tiskarni H. Guseka v Kromerizu tiskan.

Prave se dobé: Aussee: lekar K. Lang; Celje: lekar J. Kupferschmied; Fürstenfeld: A. Schrökenfux; Judenburg: K. Unger; Gradec: A. Nedved; Gleichenberg: Dr. Ernst Fürst. 47—52

60. Računski sklep

c. kr. priv.

vzajemne zavarovalnice proti požarni škodi v Gradcu

za

upravno leto 1888.

A. Stanje zavarovanja.

	Oddelek za poslopja			Oddelek za premakljivo blago		Oddelek za zrcalno steklo		Skupna svota zavarovalne vrednosti
	Število		Zavarovalna vrednost gold.	Štev. zavarovanj	Zavarovalna vrednost gold.	Štev. zavarovanj	Zavarovalna vrednost gold.	gold.
	zavarovanj	poslopij						
Dne 31. grudna 1888 je bilo stanje	94.484	220.249	131,377.035	14.116	35,364.606	243	59.952	166,801.593
Leta 1888 je priraslo:								
Po novem ustopu in ponovitvi minulih zavarovanj	2.748	6.006	5,381.957	8.558	22,142.577	148	29.993	27,554.527
Po povišanji vrednosti	—	822	2,321.470	—	122.133	—	—	2,443.603
Po zopetnem prejetju, oziroma po preklicu odpovedbe	117	291	98.290	1	1.000	—	—	99.290
Skupaj	97.349	227.368	139,178.752	22.675	57,630.316	391	89.945	196,899.013
Odpadlo je pa:								
Po izstopu	743	1.700	793.390	34	14.680	—	—	808.070
Po stornah radi oporeka, podretju, ker je bilo zavarovano dvakrat in ker se je spremenil posestnik	279	664	677.758	401	1,598.480	6	1.513	2,277.751
Po znižanji vrednosti	—	110	172.347	—	19.620	—	—	191.967
Po izključbi ex offo	129	298	120.470	2	210	—	—	120.680
Po preteklem začasnem zavarovanju in vsled požarov	469	1.194	1,657.424	7.623	18.615.244	106	22.180	20,294.848
Skupaj	1.620	3.966	3,421.389	8.060	20,248.234	112	23.693	23,693.316
Toraj je stanje dne 31. grudna 1888	95.729	223.402	185,757.863	14.615	37,382.082	279	66.252	173,205.697

Števílo

Dohodki.

1	Prenos iz gospodarstva leta 1887	
2	Rezerva za doneske in premije iz lanskega leta i. s.:	
	a) za začasna zavarovanja	
	b) za trajna zavarovanja v znesku predpisanem za leto 1888	
		Skupaj
	odšteto protizavarovanje	
3	Predpis doneskov in premij:	
	a) za zavarovanja sklenena l. 1888 na novo in povikšane vrednosti	
	odšteti storni	
	b) doneski za trpeča zavarovanja, da se pokrije potrebsčina za 1889	
4	Zavarovalne knjižice in pristojbine za police	
	odšteti storni	
5	Obresti od aktivnih glavnice tekočega gospodarstva	
6	Protizavarovalna provizija	

Stroški.

1	Protizavarovalne premije	
2	Plačila za škode: a) Že plačane škode, za preiskavo in rešitev	
	odšteti deleži protizavarovalcev	
	b) pridržano za nedognane škode	
	odšteti deleži protizavarovalcev	
3	Odpisani že predpisani doneski, ker se ne morejo iztirjati	
4	Rezerva za premije in doneske v tekočem zavarovanju i. s.:	
	a) za začasna zavarovanja	
	b) za trpeča zavarovanja po za l. 1889 predpisanem znesku	
		Skupaj
	odšteto protizavarovalstvo	
5	Stroški za okrajne komisarje	
6	Upravni stroški, i. s.: I. Centralna uprava:	
	a) Stroški za društveni zbor in za odbore poslane od njega, odškodnine za seje upravnemu svetovalstvu in plača za ude vodstva	gld. 7.752·47
	b) Plača in drugi sistemizirani dohodki uradnikov in služabnikov	„ 44.114·10
	c) Najemščina, kurjava in svečava, tiskovine, inventarne reči in druge potrebsčine za pisarno, inserati, naročnina za časnike, stroški za pravno zastopanje, izvanredne podpore in nagrade, doneski za pokojninski zaklad in razni neuvrščeni stroški	„ 23.109·35
		Skupaj gld. 74.975·92
	II. Stroški za zunanji urad, kot: Stroški za pota, poštnina in drugi stroški zunanjih zastopnikov, stroški zavarovalnih revizorjev, ljubljanske in celovske reprezentancije in posameznih agentov, skupaj	„ 16.222·24
		Skupni upravni stroški gld. 91.198·16
7	Koleki, dohodnina, pristojbine za pogodbe, prejemnice, podelitve služb in državno nadzorovanje, potem postavni doneski požarnim brambam	„ 17.799·46
		skupaj gld. 108.997·62

Prenos ostanka iz preteklega leta
 Ostanek računskega leta

Skupni ostanek

za upravno leto 1888.

Oddelek za poslopja				Oddelek za premakljivo blago				Oddelek za zrealno steklo				Skupaj			
gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.
		4.387	74									4.387	74		
11.786	38			42.730	64			982	25			55.499	27		
514.590	93			15.490	29			—	—			530.081	22		
526.377	31			58.220	93			982	25			585.580	49		
1.833	96			14.797	24			—	—			16.631	20		
		524.543	35			43.423	69			982	25			568.949	29
23.037	37			78.435	79			1318	12			102.791	28		
1.313	33			3.712	36			86	06			5.111	75		
		21.724	04			74.723	43			1232	06			97.679	53
		450.160	19			16.238	42			—	—			466.398	61
2.469	30			4.647	88			76	64			7.193	82		
85	39			111	13			2	90			199	42		
		2.383	91			4.536	75			73	74			6.994	40
		9.284	63			1.573	39			21	56			10.879	58
		35.907	76			9.059	97			—	—			44.967	73
		1,048.391	62			149.555	65			2309	61			1,200.256	88
		143.631	09			36.239	96			—	—			179.871	05
295.140	71			40.577	92			589	76			336.308	39		
80.229	56			18.895	45			—	—			99.125	01		
		214.911	15			21.682	47			589	76			237.183	38
866	86			270	—			—	—			1.136	86		
256	65			—	—			—	—			256	65		
		610	21			270	—			—	—			880	21
		3.134	47			304	81			—	—			3.439	28
12.104	66			43.750	58			1216	42			57.071	66		
450.160	19			16.238	42			—	—			466.398	61		
462.264	85			59.989	—			1216	42			523.470	27		
2.077	01			12.611	30			—	—			14.688	31		
		460.187	84			47.377	70			1216	42			508.781	96
		31.166	13			8.231	58			123	17			39.520	88
		93.084	41			15.698	11			215	10			108.997	62
		946.725	30			129.804	63			2144	45			1,078.674	38
4.387	74														
97.278	58														
		101.666	32			19.751	02			165	16			121.582	50

C. Gospodarstvo rezervnih

Število		Oddelek zavarovanj za						Skupaj	
		poslopja		premak- ljivo blago		zrealno steklo			
		gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.
	I. Rezervni zalogi.								
	Stanje rezervnih zalogov 31. grudnia 1887	1,270.612	39	147.392	04	3.190	51	1,421.194	94
	Novi prejemki leta 1888.								
1	Po sklepu društvenega zbora, dne 28. maja 1888 se je odkazalo rezervnemu zalogu iz gospodarskega ostanka leta 1887	8.000	—	21.274	55	—	—	29.274	55
2	Ostali znesek dobitka poslopijskih deležnikov in gospodarsk. ostanka l. 1886, ki ni prišel v porabo . .	3.465	53	—	—	—	—	3.465	53
3	Isto ostali znesek dobitka deležnikov za zrealno steklo iz gospodarskega ostanka l. 1887, ki ni prišel v porabo	—	—	—	—	20	67	20	67
4	Obresti vrednostnih reči in drugih aktivnih glavnice	41.768	31	6.384	—	120	74	48.273	05
5	Celi dohodek zavodovih hiš, in sicer:								
	a) od hiš št. 18 in 20 v Sackstrasse v Gradcu	9.770	85	—	—	—	—	20.179	80
	b) od novo zidanih hiš št. 1 in 3 Südbahnstrasse v Celovcu . .	1.428	56	—	—	—	—		
	c) od hiše št. 13 na Dunajski cesti v Ljubljani	8.980	39	—	—	—	—		
6	Drugi prejemki	544	64	153	80	—	—	698	44
	Svota prejemkov	73.958	28	27.812	35	141	41	101.912	04
	Skupaj	1,344.570	67	175.204	39	3.331	92	1,523.106	98
	Stroški.								
1	Odpis računa posestev, in sicer:								
	a) od knjižne vrednosti zavodovih hiš št. 18 in 20 v Sackstrasse v Gradcu	2.704	77	—	—	—	—	6.128	04
	b) od knjižne vrednosti hiše št. 13 na Dunajski cesti v Ljubljani .	3.423	27	—	—	—	—		
	Pokojnine	11.985	63	—	—	—	—	13.274	49
2	{ Doneski za vzgojo	988	86	—	—	—	—		
	{ Četrletna plača vdovi umrlega tajnika Rappi-a	300	—	—	—	—	—		
3	Na leto 1888 spadajoč obrok pristojbinskega nadomestka za nekretnine zavodove	202	67	—	—	—	—	202	67
4	Davek od poslopij in drugi stroški za zavodove hiše, in sicer:								
	a) v Gradcu	5.430	47	—	—	—	—	9.042	15
	b) v Celovcu	315	04	—	—	—	—		
	c) v Ljubljani	3.296	64	—	—	—	—		
5	Drugi stroški	250	—	—	—	—	—	250	—
	Svota stroškov	28.897	35	—	—	—	—	28.897	35
	Toraj je stanje rezervnega zaloga, dne 31. grudnia 1888	1,315.673	32	175.204	39	3.331	92	1,494.209	63

Števílo		gld.	kr.	gld.	kr.
Aktiva:					
I. oddelkov za poslopja, premakljivo blago in zrealno steklo iz tekočega gospodarstva.					
1	Gotovina v denarnici	10.393	05		
2	Gotovega imamo na dobrem pri c. kr. poštni hranilnici	4.779	69		
3	" " " " štaj. eskomptni banki	13.207	87		
4	" " " " občinski hranilnici v Gradcu	210.803	87		
5	Razni dolžniki	3.939	61		
6	Na dobrem pri protizavarovalnih društvih	14.622	62		
7	" " " zastopništvu v Ljubljani	95	54		
8	" " " okrajnih komisarijih	125	80		
9	Dolžni doneski in premije:				
	a) repartovani doneski in sicer:				
	za prejšnja leta do 1887 gld. 862-67				
	za leto 1888 " 1.475-75	gld. 2.338-42			
	b) doneski in premije za nova zavarovanja oziroma za po-				
	višana zavarovanja " 13.140-17	15.478	59		
10	Za potreščino l. 1889 za trpeča zavarovanja predpisani doneski	466.398	61	739.835	25
II. rezervnega zaloga.					
a) oddelek za poslopja.					
1	Gotovega imamo na dobrem pri štajersk. in kranjsk. hranilnicah gld. 512.874-14				
2	Posestva (nezadolžena):				
	a) poslopja zavoda v Gradcu, Sackstr. št. 18 in 20 gld. 132.533-65				
	b) poslopja zavoda v Celovcu,				
	Südbahnstrasse št. 1 in 3 gld. 88.370-60				
	Stavb. prostori in nove stavbe				
	na Ringstr. v Celovcu " 23.772-98	" 112.143-58			
	c) poslopje zavoda v Ljublj. na Dun. cesti št. 13	" 167.740-31	" 412.417-54		
3	Vrednostni papirji po kurzu dne 31. grudna 1888 po pregledu ¹⁾	" 341.723-80			
4	Tekoče obresti tih papirjev	" 4.904-32			
5	Posojilo mestni občini Graški	" 84.000-—			
6	Razni dolžniki	" 7.552-26	1.363.472	06	
b) oddelek za premakljivo blago.					
1	Na dobrem pri štaj. hranilnici gld. 131.823-20				
2	" " " občinski hranilnici v Gradcu	" 43.381-19	175.204	39	
c) oddelek za zrealno steklo.					
1	Na dobrem pri štajerski hranilnici	3.331	92	1.542.008	37
III. pokojninskega zaloga.					
1	Na dobrem pri občinski hranilnici v Gradcu	63.735	59		
2	Vrednostni papirji po kurzu dne 31. grudna 1888 po pregledu ²⁾	11.372	—		
3	Tekoče obresti od tih papirjev	159	73	75.267	32
IV. ustanovnega zaloga za ponesrečene požarne brambovce.					
1	Na dobrem pri občinski hranilnici v Gradcu			6.002	—
V. ustanovnega zaloga za cesarjev jubilej.					
1	Na dobrem pri občinski hranilnici v Gradcu			20 632	—
VI. zaloga za protizavarovanje poslopij.					
1	Na dobrem pri občinski hranilnici v Gradcu			20.757	—
		—	—	2.404.501	94

Število		gld.	kr.	gld.	kr.
	Pasiva:				
	I. oddelkov za poslopja, premakljivo blago in zrealno steklo iz tekočega gospodarstva.				
1	Rezerve za doneske in premije po odštetem protizavarovalstvu	508.781	96		
2	Rezerve za nedognane škode po odštetem protizavarovalstvu	1.036	21		
3	Nepotegnene odškodnine po odštetem protizavarovalstvu	7.806	99		
4	Nepotegnena darila	80	—		
5	Nepotegnjeni stroški za sklicevanje in gašenje	86	59		
6	Pristojbine za vinkuliranje, ki se imajo plačati m. januv. 1889 za IV. četrtino 1888	339	50		
7	2 ^o / _o ni doneski za požarne brambe, ki se imajo plačati leta 1889 deželnim zakladom na Štajerskem, Koroškem, Kranjskem, Niževstrijskem in magistratu Dunajskemu za leto 1888	12.486	46		
8	Različni upniki	2.635	04		
9	Zavarovancem poslopij iz gospod. ostanka l. 1887 za l. 1889 namenjena povrnitev	85.000	—		
10	Ostanki iz gospodarstva leta 1888:				
	a) v oddelku za poslopja s prenosom iz leta 1887 gld. 101.666·32				
	b) " " " premakljivo blago " 19.751·02				
	c) " " " zrealno steklo " 165·16	121.582	50	739.835	25
	II. rezervnega zaloga.				
	a) oddelek za poslopja.				
1	Premoženje rezervnega zaloga za poslopja gld. 1,315.673 32				
2	Kurzna rezerva za vrednostne papirje rezervnega zaloga za poslopja " 39.207·51				
3	Razni upniki " 8.591·23				
		1,363.472	06		
	b) oddelek za premakljivo blago.				
1	Premoženje rezervnega zaloga za premakljivo blago gld. 175.204·89	175.204	39		
	c) oddelek za zrealno steklo.				
1	Premoženje rezervnega zaloga za zrealno steklo	3.331	92	1,542.008	37
	III. pokojninskega zaloga.				
1	Čisto premoženje pokojninskega zaloga	73.523	32		
2	Kurzna rezerva za vrednostne papirje pokojninskega zaloga	1.744	—	75.267	32
	IV. ustanovnega zaloga za ponesrečene požarne brambovce.				
1	Premoženje ustanovnega zaloga za požarne brambe			6.002	—
	V. ustanovnega zaloga za cesarjev jubilej.				
1	Premoženje jubilejnega zaloga, in sicer: za Štajersko gld. 10.253·50, za Koroško in Kranjsko po gld. 5.189·25, vsega			20.632	—
	VI. zaloga za protizavarovanje poslopij.				
1	Premoženje zaloga za protizavarovanje			20.757	—
		—	—	2,404.501	94

Pregled vrednostnih papirjev.

					Štev. koma- dov	Nominalna vrednost	Kurz dne 31. grudna 1888		Kurzna vrednost			
						gld.	gld.	kr.	gld.	kr.		
1) Rezervni zalog za poslopja:												
a)	1/1 loterijsko posojilo leta 1860				4 ⁰ / ₀	19	9.500	139	60	13.262	—	
b)	posojilo Graškega mesta				6 ⁰ / ₀	28	28.000	}	109	—	57.661	—
	" " " " " " " " " " " "				6 ⁰ / ₀	49	24.500					
	" " " " " " " " " " " "				6 ⁰ / ₀	4	400					
c)	akcije avstro-ogrske banke				4 ⁰ / ₀	40	24.000	kornad	881	—	35.240	—
d)	prioritate Franc-Jožefove železnice				4 ⁰ / ₀	117	117.000		96	20	112.554	—
e)	" Ferdinandove sev. žel., izdanje 1886 4 ⁰ / ₀				4 ⁰ / ₀	5	25.000	}	100	—	100.000	—
	" " " " " " " " " " " "				1886 4 ⁰ / ₀	75	75.000					
	" " " " " " " " " " " "				1887 4 ⁰ / ₀	22	22.000					
	" " " " " " " " " " " "				1887 4 ⁰ / ₀	3	600	}	101	80	23.006	80
Skupaj						—	—					
2) Pokojninski zalog:												
a)	avstrijska renta v zlato				4 ⁰ / ₀	6	6.000	110	10	6.606	—	
b)	zastavna pisma zavoda za zastavna pisma štaj. hranilnice				5 ⁰ / ₀	4	4.000	101	70	4.068	—	
c)	1/1 loterijsko posojilo leta 1860				4 ⁰ / ₀	1	500	139	60	698	—	
Skupaj						—	—	—	—	11.372	—	

V Gradcu, mesca januvarja 1889.

Anton vitez Spinler s. r.,
generalni tajnik.

Franc Doser s. r.,
nad-knjigovodja.

Dr. Ferdinand Portugall s. r.,
podpredsednik.

Otto baron Apfaltrern s. r.,
t. č. ravnateljski predsednik.

Račun se je pregledal in se s knjigami sklada.

Gradec, dne 7. aprila 1889.

Ivan Hofmann s. r.

Edgar baron Ecker-Eckhofen s. r.

Karl Fritscher s. r.